

2016-07-01
Stockholm

Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar gällande ”Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet”

Diariennr. UD2016/09273/IU

RFSL – Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter välkomnar möjligheten att inkomma med remissvar gällande ”Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet”. Vi ser väldigt positivt på att denna process har möjliggjort ett brett deltagande och skapat tillfälle för intressenter att inkomma med synpunkter. Utöver detta remissvar så bidrar RFSL även till det gemensamma svar som Concord samordnar.

1. Inledning

Det är av särskild vikt att skapa ett ramverk som säkerställer att ingen lämnas bakom. RFSL anser att det är olyckligt att förslaget till policyramverk har en tydlig cis-normativitet (antagandet att alla människor identifierar sig som det kön som har tillskrivits dem vid födseln och lever efter det könets sociala normer i form av kvinnligt och manligt). Ett cis-normativt perspektiv i utvecklingspolitiken och olika utvecklingssamarbeten riskerar att leda till att människor lämnas efter. Vi ser gärna att Sverige i utvecklingspolitiken arbetar utifrån insikten att det finns fler än två köns kategorier och att människor ska ha en grundläggande rätt till självidentifiering inte enbart som tillhörande manligt eller kvinnligt kön utan även som icke-binära personer. Det är också viktigt att i utvecklings arbetet bejaka att transpersoner i många samhällen utgör en av de mest utsatta grupperna och att deras kön och könsuttryck inte alltid respekteras i det samhälle de lever. Vi ser därför gärna att dokumentet tydligt bör visa att/hur alla flickor, kvinnor, pojkar, män och icke-binära personer oavsett eventuell transerfarenhet och sexuell läggning ska nås, inkluderas, delta och främjas. Detta får gärna tydliggöras redan inledningsvis.

Vi ser positivt på ett fortsatt 1 procentsmål av BNI för svenskt bistånd. Vi ser gärna att policyramverket inkluderar en skrivning om hur det målet förhåller sig till planerade eller kommande avräkningar samt hur en urholkning av biståndet ska undvikas. Att använda biståndsmedel för att finansiera andra politikområden innebär att det förebyggande arbetet för fred och säkerhet, för minskade klimateffekter, och för demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter för alla minskar vilket får konsekvenser för genomförande av agendan i sin helhet samt för långsiktighet och hållbarhet i vårt utvecklingssamarbete.

2. Utvecklingsdagordningen i en föränderlig värld

Utvecklingsdagordningen till år 2030

Vi uppskattar regeringens ambition att ta en ledande roll internationellt och att med det nya svenska policyramverket för utvecklingssamarbete göra mer än vad som överenskommits globalt i arbetet för ett främjande av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Sverige är och ska fortsatt vara en stark röst i detta.

Framtida möjligheter och utmaningar i en omvärld i förändring

Vi välkomnar att regeringen tydligt visar på en mångdimensionell syn på fattigdom som i ökad utsträckning handlar om en ojämlik fördelning av resurser och möjligheter, förtryck och brist på respekt för mänskliga rättigheter samt socialt utanförskap i synnerhet för kvinnor, barn och utsatta grupper.

Jämlikhet och mänskliga rättigheter för alla är grundläggande för att minska fattigdom och nå en hållbar utveckling som inte lämnar någon efter sig. Det är av särskild vikt att problemanalysen lyfter samverkande former av diskriminering och utsatthet och hur det påverkar människors möjligheter att påverka sin situation och vi ser gärna att ett stycke läggs till som fokuserar på situationen för särskilt utsatta grupper inklusive hbtq-personer. Även om vi ser positiva förändringar så fortsätter hbtq-personer att möta allvarlig stigmatisering, diskriminering och utsatthet för svåra kränkningar som exempelvis våld och hot om våld, isolering, förskjutning från familj, och avsaknad av tillgång till adekvat sjukvård. Detta leder till större risk att hamna i fattigdom och minskade möjligheter att påverka sin situation. Ökade insatser för att nå särskilt utsatta grupper inklusive hbtq-personer kommer bli avgörande för fattigdomsbekämpning samt för ett genomförande av Agenda 2030 som inte ska lämna någon bakom sig.

Under stycket om jämställdhet bör tillägg göras om att det könsrelaterade våld som möjliggörs av negativa, stereotypa attityder och värderingar kring könsroller och fördelningen av makt även särskilt drabbar hbtq-personer.

3. Perspektiv i det svenska utvecklingssamarbetet

Vi ser gärna att diskrimineringsgrunderna läggs till stycket om fattiga människors perspektiv på utveckling det vill säga att fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att alla fattiga flickors, kvinnors, pojkars, mäns och icke-binära personers behov, förutsättningar och prioriteringar oavsett eventuell transerfarenhet och oberoende av ålder, kön, könsidentitet och könsuttryck, sexuella läggning, religion och trosuppfattning, etnicitet eller funktionsnedsättning ska vara utgångspunkten för fattigdomsbekämpning, och för främjandet av en rättvis och hållbar utveckling.

Vi ser gärna att stycket om jämställdhetsperspektiv tydliggör att det avser alla kvinnor, flickor och icke-binära personer oavsett eventuell transerfarenhet och sexuell läggning.

4. Utvecklingssamarbetets tematiska inriktning

Ägarskap av utvecklingsagendan är en viktig hörnsten i utvecklingssamarbete. Vi ser dock skrivningen om att "Utvecklingssamarbetet och dess inriktning ska utgå från ländernas egna prioriteringar och vara grundat på kunskap och analys." som problematisk då det kommer få

implikationer för Sveriges möjlighet att arbeta med frågor som i olika kontexter är kontroversiella som tex hbtq-rättigheter.

Vi ser gärna en skrivning om hur Sverige ser på sitt mervärde i relation till arbete för mänskliga rättigheter och demokrati och hur regeringen ämnar använda och bygga på det givet ett nytt landskap av biståndsaktörer.

MR, demokrati och rättsstatens principer

Vi välkomnar att de centrala utgångspunkterna tydliggör att Sverige ska vara en global röst för att motverka diskriminering i alla dess former och verka för hbtq-personers möjligheter att åtnjuta mänskliga rättigheter. Sverige skulle med sitt mångåriga arbete och engagemang i arbete för hbtq-personers rättigheter kunna ta en ledande roll globalt i detta arbete.

Vi välkomnar tydliggörandet att agendans alla mål syftar till att förverkliga alla människors mänskliga rättigheter samt att den svenska ambitionsnivån vad gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är väsentligt högre än vad som överenskommit inom Agenda 2030.

Vi välkomnar skrivningen om civila samhällets roll och synen på resultatagenda i relation till kontext, förutsättningar och utsatthet.

Skrivningen om värnandet om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna på sid 15 bör breddas i enlighet med General Comment 20¹, 2009, till Konventionen om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (ESK-konventionen) för att tydliggöra att även andra diskrimineringsgrunder inklusive sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck är inkluderade, inte enbart kön.

Global jämställdhet

Vi välkomnar att de centrala utgångspunkterna lyfter hbtq-personer som en särskilt utsatt grupp att lyfta in i jämställdhetsanalys.

Vi ser gärna att de centrala utgångspunkterna även inkluderar en separat skrivning som visar på en grundläggande intersektionell analys och att kvinnor och flickor inte är att ses som en homogen grupp. Vidare anser vi att det är viktigt att inkludera även icke cis-personer i skrivelsen med ”kvinnor och flickor” och tydlig göra att det även avser homo- och bisexuella exempelvis genom att använda begreppet ”kvinnor, flickor och icke-binära personer oavsett eventuell transerfarenhet och sexuell läggning”.

¹ COMMITTEE ON ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURAL RIGHTS, Forty-second session Geneva, 4-22 May 2009
Agenda item 3: General comment NO. 20 Non-discrimination in economic, social and cultural rights (art. 2, para. 2, of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights), III. PROHIBITED GROUNDS OF DISCRIMINATION: "Sexual orientation and gender identity 32. "Other status" as recognized in article 2, paragraph 2, includes sexual orientation. States parties should ensure that a person's sexual orientation is not a barrier to realizing Covenant rights, for example, in accessing survivor's pension rights. In addition, gender identity is recognized as among the prohibited grounds of discrimination; for example, persons who are transgender, transsexual or intersex often face serious human rights violations, such as harassment in schools or in the workplace."

Vi välkomnar skrivningen om samma makt att forma samhället och sina liv och den intersektionella ansats som där görs.

De normer, värderingar och attityder som används för att stärka stereotypa könsroller och föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt, att det bara finns två köns kategorier och synen på familj används även för att diskriminera, stigmatisera och kränka hbtq-personer. Hbtq-personer är i hög utsträckning drabbade av könsrelaterat våld. Detta bör tydliggöras och vi ser även gärna att de centrala utgångspunkterna tydliggör att våld och diskriminering mot hbtq-kvinnor ska motverkas.

Vi ser gärna att vikten av fortsatt stöd till kvinnorrätts-, och hbtq-organisationer tydliggörs.

Miljö- och klimatomässigt hållbar utveckling och hållbart utnyttjande av naturresurser:

Ingen kommentar.

Fredliga och inkluderande samhällen

Vi ser gärna en ändring i Punkt 6 *Centrala utgångspunkter* ”Sverige ska bidra till insatser som motverkar straffrihet, och särskilt beakta brister som ökar kvinnors och flickors utsatthet för könsbaserat våld och diskriminering.” Förslag: Sverige ska bidra till insatser som motverkar straffrihet, och särskilt beakta brister som ökar kvinnors, flickors, icke-binära samt hbtq-personers utsatthet för könsbaserat våld och diskriminering.

RFSL ser gärna att ytterligare en punkt läggs till de centrala utgångspunkterna som ser till särskilt utsatta gruppers situation, behov och rättigheter i konflikt.

Om *Regeringens bedömning motiveras av följande förhållanden* Hbtq-personer är ofta särskilt utsatta för våld och diskriminering i konflikt och vi ser gärna att policyramverket tydliggör det samt föreslår åtgärder för hur det ska motverkas.

Inkluderande ekonomisk utveckling

Om *Centrala utgångspunkter*: ”Svenskt utvecklingssamarbete ska verka för en produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och lika ekonomiska respektive arbetsrelaterade rättigheter och möjligheter för kvinnor och män, samt motverka sexuellt våld och trakasserier i och omkring arbetsplatser.” RFSL föreslår att vidga denna skrivning så att svenskt utvecklingssamarbete ser till flera aspekter av diskriminering och utsatthet på arbetsplatsen. Förslag till ändring: Svenskt utvecklingssamarbete ska verka för en produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och lika ekonomiska respektive arbetsrelaterade rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet och könsuttryck, sexuell läggning, religion och annan trosuppfattning, ålder, funktionsnedsättning och/eller etnicitet, samt motverka sexuellt våld och trakasserier i och omkring arbetsplatser.

Om *Regeringens bedömning motiveras av följande förhållanden* och sociala trygghetssystem. Sociala trygghetssystem utgör en motståndskraft mot fattigdom och utsatthet. Många hbtq-personer är särskilt utsatta för fattigdom och utanförskap då de har blivit isolerade eller förskjutna från familj och vänner. Utöver det är många utsatta för diskriminering. Policyramverket bör visa hur svenskt utvecklingssamarbete ska verka för att främja alla människors tillgång till de sociala trygghetssystemen.

Migration och utveckling:

Hbtq-personer som flyr eller migrerar är många gånger särskilt utsatta för våld, hot om våld och kränkningar. De centrala utgångspunkterna bör inkludera särskilt utsatta grupper. Förslag till ändrad skrivning: - Stärka migranternas och flyktingarnas åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och särskilt skydda kvinnor, pojkar, flickor, icke-binära personer och andra särskilt utsatta grupper inklusive hbtq-personer mot alla former av våld, inklusive sexuellt våld och andra kränkningar samt verka för lika tillgång till rätten att söka asyl.

Vi ser gärna att en skrivning om hbtq-personers särskilda utsatthet, behov och situation när de migrerar eller flyr läggs till detta kapitel om förhållanden som motiverar regeringens bedömning.

Jämlik hälsa:

Vi välkomnar att hbtq lyfts i de centrala utgångspunkterna och i skrivningarna.

Centrala utgångspunkter, här ser vi gärna att en punkt läggs till som fokuserar på de av UNAIDS identifierade nyckelgrupperna (däribland män som har sex med män och transpersoner) och hur svenskt utvecklingssamarbete ska verka för ett möjliggörande av utökat arbete inklusive riktade insatser gentemot dessa nyckelgrupper. Detta är nödvändigt för att nå särskilt utsatta mål uppsatta i Agenda 2030.

Vidare ser vi gärna att en central utgångspunkt läggs till om hbtq-personers rätt till hälsa och tillgång till hälsovård.

Policyramverket bör visa hur diskriminerande och kriminaliserande lagstiftning mot samkönade relationer/handlingar och hbtq-personer generellt och män som har sex med män (MSM) och transpersoner i synnerhet ska motverkas.

Framsteg har gjorts i behandling av hiv men i vissa regioner är hälso- och sjukvården inte tillräckligt utvecklad för att säkerställa att personer som lever med hiv kan följa sin behandling över tid. Detta bör synliggöras. Brist av läkemedel är ytterligare en faktor här som bör belysas.

Utbildning och forskning:

I de centrala utgångspunkterna ser vi gärna att hbtq-personer inkluderas i de grupper som ska skyddas från diskriminering. Tillgång till utbildning för hbtq-personer kan vara ett sätt att motverka ekonomiskt och socialt utanförskap.

Vi ser gärna att ytterligare en central utgångspunkt läggs till med fokus på utbildningens kvalitet, elevers faktiska möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen genom en trygg skolmiljö även för hbtq-personer och med fokus på att stöd till utbildningsinsatser bör innehålla krav på att utbildning inte bidrar till att upprätthålla förtryckande strukturer, krav på mottagarna att utbilda i normkritik är ett sätt att verka för en utbildning som värnar om och främjar mänskliga rättigheter för alla.

5. Humanitärt bistånd

Vi välkomnar skrivningar om att individer och samhällen påverkas olika beroende på deras sårbarhet och ser gärna en skrivning som tydliggör hur särskilt utsatta grupper och däribland hbtq-personer drabbas olika i humanitära kriser.

Vi välkomnar ett tydligt jämställdhetsperspektiv i det humanitära arbetet.

6. Centrala principer och utgångspunkter

Utvecklingssamarbetets geografiska fokus

Inga kommentarer.

Samverkan och synergier inom utvecklingssamarbetet

Inga kommentarer.

Principer för ett effektivt utvecklingssamarbete

Vi välkomnar den viktiga roll som civila samhället tillskrivs för utveckling.

Hänvisningen till ”traditionella civila samhällsorganisationer” och deras viktiga roll för utveckling är tveksam då det inom civila samhället finns en rad olika former av organisering som når ut till målgrupper på olika sätt.

Vi ser gärna en skrivning om hur en flexibel finansiering av olika former av organisering ska möjliggöras samt att vikten av ägarskap, hållbarhet och säkerhet betonas. Detta är av särskild vikt i en kontext där utrymmet för civila samhället krymper.

Vi ser gärna att policyramverket tydliggör den roll som svenska civila samhällsorganisationer bör, ska och förväntas spela i ett genomförande av svenskt utvecklingssamarbete.

Vi ser gärna att det sista stycket om indikatorer för uppföljning av Agenda 2030 även inkluderar sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Det blir avgörande för att säkerställa att hbtq-personer inte lämnas efter i implementeringen av agendan som idag saknar referenser till hbtq-personer specifikt.

Magnus Kolsjö

Vice förbundsordförande RFSL

Jenny Sundberg

Internationellt sakkunnig